

Svet
Evropske unije

Bruselj, 14. januar 2022
(OR. en)

5325/22

Medinstitucionalna zadeva:
2022/0004 (NLE)

EDUC 12
ENV 41
CLIMA 16
SOC 25
SUSTDEV 7
JEUN 7
RECH 19

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	14. januar 2022
Prejemnik:	generalni sekretar Sveta Evropske unije Jeppe TRANHOLM- MIKKELSEN
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 11 final
Zadeva:	Predlog PRIPOROČILA SVETA o učenju za okoljsko trajnostnost

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 11 final.

Priloga: COM(2022) 11 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.1.2022
COM(2022) 11 final

2022/0004 (NLE)

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o učenju za okoljsko trajnostnost

(Besedilo velja za EGP)

{SWD(2022) 3 final}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Postati prva podnebno nevtralna celina na svetu je hkrati največji izziv in največja priložnost našega časa. Zahteva takojšnje odločno ukrepanje.

Ursula von der Leyen, politične usmeritve

Smo v kritičnem trenutku: zaradi človekovih dejanj smo blizu nepopravljivi škodi za naš planet, ki je vir našega obstoja in blaginje. Da bi zagotovili prihodnost, v kateri bomo lahko uspevali, so nujno potrebni kolektivni in individualni ukrepi, da bi našo družbo in gospodarstvo usmerili na trajnostno pot. Mladi so še posebno glasni in dejavni, zahtevajo spremembe in pozivajo javne organe k nujnemu ukrepanju za zaščito podnebja in okolja za sedanje in prihodnje generacije. Mnogi menijo, da v šoli ne dobijo ustreznega znanja o podnebnih spremembah, okolju ter o tem, kako živeti in delovati bolj trajnostno¹.

Komisija je pod vodstvom predsednice Ursule von der Leyen z evropskim zelenim dogovorom predstavila ambiciozno strategijo za doseganje trajnosti in preobrazbenih sprememb v našem gospodarstvu in družbi. Trajnostni razvoj je temeljno načelo Evropske unije, uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja ZN pa je prednostni cilj notranje in zunanje politike Unije. Z usklajevanjem ukrepov na različnih področjih politike, vključno z energijo, okoljem, mobilnostjo in kmetijstvom, si EU prizadeva za pravičen in vključujoč zeleni prehod. **Tako kot v vseh sektorjih je treba tudi na področju izobraževanja in usposabljanja sprejeti ukrepe za odziv na izredne podnebne razmere in planetarno krizo, in sicer z lastnim delovanjem in predvsem s tem, kako se na teh področjih učeči se pripravljajo na prihodnost.**

Sporočilo o evropskem izobraževalnem prostoru², evropski zeleni dogovor³ in druge ključne pobude⁴ priznavajo ključno vlogo izobraževanja in usposabljanja za zeleni prehod. Učeči se vseh starosti morajo biti sposobni razviti znanje, spretnosti in nazore za bolj trajnostno življenje, spremeniti vzorce potrošnje in proizvodnje, sprejeti bolj zdrav življenjski slog ter posamično in skupaj prispevati k preoblikovanju naših družb.

Za doseganje tega je potreben na vseživljenjskem učenju temelječ pristop k učenju za okoljsko trajnostnost s praktičnimi, zanimivimi in na ukrepih temelječimi načini učenja, ki spodbujajo (i) znanje, razumevanje in kritično mišljenje (kognitivno učenje); (ii) razvoj praktičnih znanj in spretnosti (uporabno učenje) ter (iii) empatijo, solidarnost in skrb za naravo (socialno-čustveno učenje). Potrebni so interdisciplinarni pristopi, ki učečim se pomagajo razumeti medsebojno povezanost gospodarskih, socialnih in naravnih sistemov.

Izzivi v zvezi z učenjem za okoljsko trajnostnost

Po vsej Evropi poteka vse več pobud in ukrepov na področju podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti in trajnostnosti v predšolski vzgoji, šolah, poklicnem izobraževanju in usposabljanju, visokošolskem izobraževanju in organizacijah skupnosti. V številnih državah so vzpostavljene politike in strategije, povezane z izobraževanjem o okolju in trajnostnosti ter enako izvedljivimi koncepti, kot sta izobraževanje za trajnostni razvoj in globalna

¹ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2224>

² COM(2020) 625 final.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Strategija EU za biotsko raznovrstnost, evropski podnebni pakt, evropski steber socialnih pravic, evropski program znanj in spretnosti ter resolucija Sveta o evropskem izobraževalnem prostoru (2021–2030).

kompetenca. Vendar kljub desetletjem prizadevanj in pobud **učenje za okoljsko trajnostnost še ni sistemska značilnost politike in prakse v EU.**

V maloštevilnih državah je vseživljenjsko učenje postalo vodilno načelo trajnostnosti v izobraževanju in usposabljanju. Da bi učenje in poučevanje za okoljsko trajnostnost v celoti razvila svoj potencial, morata potekati ne le v šolah in visokošolskem izobraževanju, ampak v vseh delih sistema (formalni, neformalni in priložnostni) ter na vseh ravneh (od zgodnjega otroštva do odraslosti in starosti).

Države se pogosto srečujejo s težavami pri izvajanju in spremljanju politik, povezanih z izobraževanjem in usposabljanjem za okoljsko trajnostnost. Pogosto ni posebnih ciljev, ukrepov, kazalnikov in jasne vizije. Interdisciplinarnost učenja za okoljsko trajnostnost, potreba po pedagoških pristopih, osredotočenih na učeče se, novi pristopi k ocenjevanju, organizacijske spremembe in partnerstva skupnosti so lahko v nasprotju z uveljavljeno kulturo in normami na področju izobraževanja in usposabljanja.

Vključitev okoljske trajnostnosti, vključno z biotsko raznovrstnostjo, v učne načrte je trenutno neenakomerna in se v večini držav članic ne more šteti za celovito. Le malo držav se posebej sklicuje na kompetence na področju trajnostnosti, povezane učne cilje in način njihovega ocenjevanja. Z okoljem in trajnostnostjo povezana vprašanja so pogosto vključena v naravoslovje in geografijo, medtem ko lahko k razumevanju teh vprašanj med učečimi se prispevajo vsi predmeti in kombinacije predmetov.

Številni izobraževalci po vsej Evropi že aktivno poučujejo ali si prizadevajo poučevati z namenom doseganja okoljske trajnostnosti. Hkrati mnogi pravijo, da jim primanjkuje strokovnega znanja in usposabljanja, zlasti v zvezi z interdisciplinarnimi pristopi, aktivnimi pedagoškimi pristopi in zahtevno učno vsebino.

Pristopi na ravni celotne institucije, pri katerih je trajnostnost vključena v vse procese in dejavnosti, še niso razširjeni v vseh izobraževalnih institucijah, tudi zaradi nezadostnega financiranja in podpore. Institucije pogosto nimajo dovolj podatkov o tem, kako spremljati učinkovitost pobud in prizadevanj na področju trajnostnosti, ter s tem povezanih orodij.

Prehod na korenite in preobrazbene spremembe

Vedno več projektov in programov, povezanih z vprašanji okoljske trajnostnosti, kaže na vse večje zanimanje in zavzetost za ta vprašanja. Vendar so številne pobude še vedno časovno in vsebinsko omejene. Glede na nujnost reševanja podnebne krize in krize biotske raznovrstnosti je čas za temeljito spremembo in premik od posamičnih pobud h korenitim in sistemskim spremembam v izobraževanju in usposabljanju.

Vključevanje okoljske trajnostnosti v vse politike, programe in procese izobraževanja in usposabljanja je bistvenega pomena za pridobivanje znanj in spretnosti ter kompetenc, potrebnih za zeleni prehod. Ukrepanje je potrebno na vertikalni ravni, od ravni posameznika do institucionalne in sistemske ravni, pa tudi na horizontalni ravni, kar pomeni, da morajo vsi deležniki v izobraževanju in usposabljanju sodelovati v sinergiji, da bi zagotovili, **da bo trajnostnost trdno zasidrana v celotni učni izkušnji učečih se.**

Razviti in nadaljevati je treba **kratkoročne ukrepe** za podporo institucijam in izobraževalcem ter pomoč učečim se pri razvijanju znanj in spretnosti ter miselnosti, potrebnih za zeleni prehod. **Srednjeročno in dolgoročno** bi morala vsa prizadevanja za reforme v izobraževanju in usposabljanju podpirati spremembe, ki so potrebne za bolj zeleno in trajnostno prihodnost, ter biti usklajena z njimi.

Posvetovanja in rezultati raziskav za pripravo tega predloga so pokazali, da so za popolno vključitev okoljske trajnostnosti v izobraževanje in usposabljanje potrebni ukrepi na več področjih.

Učinkovito učenje za okoljsko trajnostnost:

- se začne pri predšolski vzgoji in varstvu;
- uporablja pristop vseživljenjskega učenja;
- ustvarja podporno učno okolje, v katerem je institucija kot celota dejavna na področju trajnostnosti;
- je osredotočeno na učečega se, je zanimivo, pozitivno in temelji na resničnih življenjskih izkušnjah;
- podpira izobraževalce, vključno z vodstvenimi ekipami, pri poučevanju in delovanju za trajnostnost;
- spodbuja sodelovanje in partnerstva v lokalnih in širših skupnostih;
- smiselno vključuje mlade;
- krepi kompetence na področju trajnostnosti;
- temelji na močnih politikah.

Učenje in poučevanje za okoljsko trajnostnost lahko v celoti podpirata druge izobraževalne agende vključevanja, kakovosti, inovacij, internacionalizacije in učenja, osredotočenega na učeče se. **Ima velik potencial in je odlična priložnost, da postane učenje ustrežnejše, da motivira učeče se in izobraževalce ter da se razvijejo kompetence, ki so vse bolj potrebne za življenje in delo.**

(1) Cilji predlaganega priporočila

Cilji predloga Komisije so:

- na ravni EU oblikovati vizijo in skupno razumevanje korenitih in preobrazbenih sprememb, potrebnih v izobraževanju in usposabljanju za zeleni prehod;
- razviti skladen pristop h kompetencam, znanjem in spretnostim ter nazorom, ki jih ljudje potrebujejo za trajnostno delovanje, življenje in delo, ter okrepiti pomen vseživljenjskega učenja, da se zagotovi, da bodo lahko te kompetence ter znanja in spretnosti pridobili vsi od zgodnjih let do odraslosti;
- poenostaviti izmenjavo strokovnega znanja in dobrih praks oblikovalcev politik, raziskovalcev in izobraževalcev na sistemski in institucionalni ravni;
- podpirati pobude na ravni EU za spodbujanje učenja za okoljsko trajnostnost ter
- spodbujati naložbe na navedenih področjih.

(2) Mednarodna razsežnost

Čeprav je predlog v celoti osredotočen na ambicije in prednostne naloge EU za uresničitev evropskega zelenega dogovora, **dopolnjuje in nadgrajuje delo na mednarodni ravni.** Mobiliziral bo države članice in deležnike za bolj usklajeno ukrepanje, ki bo prispevalo k Unescovi agendi, zlasti **časovnemu načrtu izobraževanja za trajnostni razvoj do leta 2030 (ESD 2030 Roadmap)**, in podprlo **zavezanost EU Agendi ZN 2030**, tj. svetovnemu načrtu za globalni trajnostni razvoj.

- (3) Dopolnjevanje in sinergije z drugimi pobudami EU na področju izobraževanja in usposabljanja
- Sporočilo o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025⁵,
 - Resolucija Sveta o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)⁶,
 - sporočilo z naslovom Novi ERP za raziskave in inovacije⁷,
 - Priporočilo Sveta o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi⁸,
 - Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost⁹,
 - Priporočilo Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju (PIU) za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost¹⁰,
 - akcijski načrt za digitalno izobraževanje (2021–2027)¹¹,
 - Priporočilo Sveta o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje¹²,
 - Sklepi Sveta o pobudi o evropskih univerzah¹³,
 - prihodnje učiteljske akademije Erasmus+¹⁴,
 - okvir EU za kakovost vzgoje in varstva predšolskih otrok¹⁵,
 - izobraževalna koalicija za podnebje¹⁶,
 - predlog priporočila Sveta o evropskem pristopu k mikrokvalifikacijam za vseživljenjsko učenje in zaposljivost¹⁷,
 - prihodnja evropska strategija za univerze,
 - prihodnji predlog priporočila Sveta o vzpostavljanju povezav za učinkovito evropsko sodelovanje na področju visokošolskega izobraževanja.
- (4) Skladnost z drugimi politikami
- sporočilo o zelenem dogovoru¹⁸,
 - strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030¹⁹,
 - načrt okrevanja NextGenerationEU²⁰,

⁵ COM(2020) 625 final.

⁶ Resolucija Sveta 2021/C 66/01.

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=GA>

⁸ <https://op.europa.eu/sl/publication-detail/-/publication/1a0df8ff-5313-11ec-91ac-01aa75ed71a1>

⁹ COM(2020) 274 final.

¹⁰ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=SL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=SL)

¹¹ COM(2020) 624 final.

¹² Priporočilo Sveta 2018/C 189/01.

¹³ Sklepi Sveta 2021/C 221/03,

¹⁴ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sl/node/64>

¹⁵ Priporočilo Sveta 2019/C 189/4.

¹⁶ „Education for Climate Coalition“ (Izobraževalna koalicija za podnebje): https://education-for-climate.ec.europa.eu/_sl.

¹⁷ https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/european-education-area/a-european-approach-to-micro-credentials_en

¹⁸ COM(2019) 640 final.

¹⁹ COM(2020) 380 final.

- evropski podnebni pakt²¹,
- novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo²²,
- evropski steber socialnih pravic²³,
- strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030²⁴,
- sporočilo o novem evropskem Bauhausu²⁵,
- evropsko jamstvo za otroke²⁶,
- sporočilo o novem evropskem raziskovalnem prostoru²⁷,
- sklepi Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora²⁸,
- nova agenda za potrošnike²⁹,

2. PRAVNA PODLAGA, SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

• Pravna podlaga

Predlagano priporočilo Sveta je skladno s členoma 165(4) in 166(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije. Pobuda ne predvideva razširitve regulativnih pristojnosti EU ali zavezujočih zavez držav članic. Države članice se bodo v skladu z nacionalnimi okoliščinami odločile, kako bodo izvedle to priporočilo Sveta.

• Subsidiarnost (za neizključno pristojnost)

Predlog je v skladu z načelom subsidiarnosti, kot je določeno v členu 5(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU).

Države članice imajo lastno kulturo in zakonodajo za zasnovo in organizacijo učenja. V celoti so odgovorne za vsebino poučevanja ter organizacijo svojih sistemov izobraževanja in usposabljanja. Hkrati dokazi kažejo, da se srečujejo s številnimi skupnimi vprašanji, povezanimi s pripravljenostjo njihovih sistemov izobraževanja in usposabljanja, tudi za zeleni in digitalni prehod.

V skladu z načelom subsidiarnosti so v predlogu načrtani nadaljnji koraki na področju izobraževanja in usposabljanja za okoljsko trajnostnost ter navedena s tem povezana priporočila.

• Sorazmernost

Ta predlog je v skladu z načelom sorazmernosti, kot je določeno v členu 5(4) PEU.

Vsebina in oblika predlaganega priporočila Sveta ne presegata tega, kar je potrebno za doseg njegovih ciljev. Zaveze, ki jih bodo sprejele države članice, so prostovoljne, vsaka država članica pa se lahko svobodno odloči glede pristopa, ki ga bo sprejela.

• Izbira instrumenta

²⁰ https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_sl

²¹ COM(2020) 788 final.

²² COM(2020) 98 final.

²³ COM(2017) 250.

²⁴ COM(2021) 101 final.

²⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_21_4627.

²⁶ Priporočilo Sveta (EU) 2021/1004.

²⁷ COM(2020) 628 final.

²⁸ Sklepi Sveta 13567/20.

²⁹ COM(2020) 696 final.

Kot prispevek k doseganju ciljev iz členov 165 in 166 Pogodbe o delovanju Evropske unije ta pogodba določa, da Svet sprejme priporočila na predlog Komisije.

Priporočilo Sveta je ustrezen instrument na področju izobraževanja in usposabljanja, saj ima EU na tem področju podporno odgovornost, ter je instrument, ki je bil pogosto uporabljen za evropske ukrepe na tem področju. Kot pravni instrument izraža zavezanost držav članic predstavljenim ukrepom in zagotavlja tehtnejšo politično podlago za sodelovanje na tem področju, hkrati pa povsem spoštuje pristojnost držav članic na področju izobraževanja in usposabljanja.

3. REZULTATI NAKNADNIH OCEN, POSVETOVANJ Z DELEŽNIKI IN OCEN UČINKA

- **Naknadne ocene/preverjanja primernosti obstoječe zakonodaje**

Ni relevantno.

- **Posvetovanja z deležniki**

Prispevki za predlog so bili zbrani v javnem posvetovanju o učenju za okoljsko trajnostnost, ki je potekalo od 18. junija do 24. septembra 2021 (prejetih je bilo 1 352 odgovorov in 96 dokumentov o stališčih), ter v ciljnih posvetovanjih z državami članicami, nevladnimi organizacijami, učitelji, mentorji in drugimi izobraževalci, učečimi se in predstavniki mladih ter drugimi evropskimi deležniki in strokovnjaki na tem področju.

- **Zbiranje in uporaba strokovnega znanja**

Za zbiranje prispevkov za predlog so bile naročene tri študije: (i) evidentiranje učnih načrtov, politik in drugih ukrepov v državah članicah, vključno s pregledom literature, evidentiranjem raziskav na ravni držav in politik, pregledom šolskih učnih načrtov, anketo med učitelji, študijami primerov in ciljnim skupinami; (ii) evidentiranje projektov Erasmus+, povezanih z učenjem za okoljsko trajnostnost, in (iii) študija o izobraževanju in usposabljanju za trajnostni razvoj v okviru COVID-19 ter zelenega in digitalnega prehoda.

- **Ocena učinka**

Zaradi dopolnilnega pristopa dejavnosti k pobudam držav članic, prostovoljne narave predlaganih dejavnosti in obsega pričakovanih učinkov ocena učinka ni bila izvedena. Pripravljeni predlog temelji na študijah, posvetovanjih z državami članicami in deležniki ter javnem posvetovanju. V celoti podpira zavezo EU, da bo uresničevala cilje trajnostnega razvoja ZN.

- **Primernost in poenostavitev ureditve**

Ni relevantno.

- **Temeljne pravice**

V predlaganem priporočilu Sveta se spoštujejo temeljne pravice in upoštevajo načela, priznana z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti pravica do varstva osebnih podatkov iz člena 8 in pravica do izobraževanja iz člena 14.

Ukrepi se bodo izvajali v skladu s pravom EU o varstvu osebnih podatkov, zlasti Uredbo (EU) 2016/679³⁰ Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (splošna uredba o varstvu podatkov).

³⁰ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Za to pobudo ne bodo potrebna dodatna sredstva iz proračuna EU.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Načrti za izvedbo ter ureditev spremljanja, ocenjevanja in poročanja**

Za podporo izvajanju Komisija predlaga, da se v sodelovanju z državami članicami pripravijo raziskave, smernice in drugi rezultati, ki temeljijo na dokazih, dejavnostih vzajemnega učenja in opredelitvi dobrih praks.

Komisija namerava poročati o uporabi priporočila Sveta v kontekstu strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju.

- **Obrazložitveni dokumenti (za direktive)**

Ni relevantno.

- **Opis priporočila in delovnega dokumenta služb Komisije**

V osnutku priporočila Sveta so predlagane smernice in ukrepi, ki jih lahko države članice izvajajo za nadaljnje vključevanje okoljske trajnostnosti v izobraževanje in usposabljanje ter razvoj kompetenc vseh učečih se na področju trajnostnosti. Določena je zaveza Evropske komisije za dopolnjevanje in podpiranje ukrepov na tem področju. V priloženem delovnem dokumentu služb so opisani najnovejši raziskovalni podatki in mnenja deležnikov ter navedene podrobnosti o novem evropskem kompetenčnem okviru področju trajnostnosti.

Predlog

PRIPOROČILO SVETA

o učenju za okoljsko trajnostnost

(Besedilo velja za EGP)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 165(4) in člena 166(4) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Evropski zeleni dogovor³¹ in strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030³² poudarjata ključno vlogo šol, visokošolskih institucij in drugih institucij za usposabljanje pri sodelovanju z učečimi se, starši, izobraževalci³³ in širšo skupnostjo glede sprememb, potrebnih za uspešen zeleni prehod.
- (2) Cilji trajnostnega razvoja ZN, zlasti cilj 4.7, vsebujejo poziv vsem učečim se, da do leta 2030 pridobijo znanje in spretnosti, potrebne za spodbujanje trajnostnega razvoja, med drugim tudi z izobraževanjem o trajnostnem razvoju in trajnostnem načinu življenja, človekovih pravicah, enakosti spolov, spodbujanju kulture miru in nenasilja, državljanstvu sveta ter spoštovanju kulturne raznolikosti in prispevka kulture k trajnostnemu razvoju.
- (3) Sporočilo o evropskem izobraževalnem prostoru³⁴, evropski steber socialnih pravic³⁵ in sporočilo o novem ERP za raziskave in inovacije³⁶ vsebujejo poziv k usmeritvi politik izobraževanja in usposabljanja in naložb na teh področjih k vključujočemu zelenemu in digitalnemu prehodu za prihodnjo odpornost in blaginjo.
- (4) Ključne kompetence, kot so opredeljene v evropskem referenčnem okviru ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje³⁷, so namenjene podpori ljudem po vsej Evropi pri pridobivanju spretnosti in kompetenc, potrebnih za osebno izpolnitev, zdravje, zaposljivost in socialno vključenost v času hitrih in korenitih sprememb.

³¹ COM(2019) 640 final.

³² COM(2020) 380 final.

³³ Za namene tega priporočila izobraževalci vključujejo učitelje (ki jim je priznan status učitelja ali enakovreden status v skladu z nacionalno zakonodajo in prakso) ter mentorje in učitelje praktičnega pouka (vse, ki opravljajo eno ali več dejavnosti, povezanih s funkcijo teoretičnega ali praktičnega usposabljanja, bodisi v instituciji za izobraževanje ali usposabljanje bodisi na delovnem mestu). To vključuje učitelje v splošnem in visokošolskem izobraževanju, učitelje in mentorje v začetnem in nadaljnjem poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter strokovne delavce v predšolski vzgoji in varstvu ter izobraževalce odraslih.

³⁴ COM(2020) 625 final.

³⁵ [Evropski steber socialnih pravic | Evropska komisija \(europa.eu\)](#).

³⁶ COM(2020) 628 final.

³⁷ UL C 189, 4.6.2018, str. 1, Priloga.

- (5) V evropskem programu znanj in spretnosti³⁸ je bila napovedana podpora razvoju sklopa temeljnih zelenih znanj in spretnosti za trg dela, da bi se oblikovala generacija okoljsko ozaveščenih strokovnjakov in zelenih gospodarskih subjektov ter da bi se okoljska in podnebna vprašanja vključila v šolo, visokošolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter raziskave. Evropa potrebuje visoko usposobljene strokovnjake, da bi podprla zeleni prehod in postala vodilna v svetu na področju trajnostnih tehnologij.
- (6) V priporočilu Sveta o poklicnem izobraževanju in usposabljanju za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost³⁹ je sektor poklicnega izobraževanja in usposabljanja priznan kot ključni sektor za digitalni in zeleni prehod.
- (7) Evropski podnebni pakt poziva posameznike, skupnosti in organizacije, naj sodelujejo pri podnebnih ukrepih in gradijo bolj zeleno Evropo, z zagotavljanjem priložnosti za učenje o podnebnih spremembah, razvoj in uvedbo rešitev ter povezovanje z drugimi, da bi povečali učinek teh rešitev.
- (8) Akcijski načrt za digitalno izobraževanje⁴⁰ zagotavlja vizijo za visokokakovostno, vključujoče in dostopno evropsko digitalno izobraževanje ter poudarja pomen digitalnih tehnologij kot močnih omogočevalcev zelenega prehoda, hkrati pa olajšuje premik k trajnostnemu ravnanju pri razvoju in uporabi digitalnih proizvodov.
- (9) Novi evropski Bauhaus prinaša v evropski zeleni dogovor kulturno in ustvarjalno razsežnost, njegov cilj pa je prikazati, kako trajnostne inovacije omogočajo otipljive in pozitivne spremembe v našem vsakdanjem življenju, tudi v šolskih stavbah in drugih učnih okoljih.
- (10) Unesco si s programom izobraževanja za trajnostni razvoj prizadeva, da bi izobraževanje postalo bolj osrednji in prepoznaven del mednarodnega odziva na podnebno krizo ter da bi se prispevalo k ciljem trajnostnega razvoja, zlasti cilju 4.7 o izobraževanju za trajnostni razvoj. V skladu z Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja in Pariškim sporazumom se pogodbenice zavezujejo, da bodo spodbujale izobraževanje, usposabljanje, ozaveščanje javnosti, sodelovanje javnosti in javni dostop do informacij o podnebnih spremembah ter sodelovale na teh področjih.
- (11) Podatki OECD⁴¹ iz leta 2018 kažejo visoko ozaveščenost 15-letnikov o podnebnih spremembah in okoljski krizi ter o potrebi po njenem reševanju. Vendar pa isti podatki kažejo, da veliko manj učencev čuti potrebo po ukrepanju, da bi lahko kaj resnično spremenili. Učenje o okolju in svetovni krizi lahko pri učencih povzroči občutek preobremenjenosti in nemoči, kar še poslabšajo netočne informacije in dezinformacije.
- (12) Sistemi izobraževanja in usposabljanja ter institucije za izobraževanje in usposabljanje so se dolžni odzvati na vse močnejši glas mladih o podnebni krizi in krizi biotske raznovrstnosti ter mlade vključiti v oblikovanje rešitev, povezanih z učenjem za okoljsko trajnostnost.
- (13) Pandemija COVID-19 je izpostavila naše tesne vezi z naravo in ponovno usmerila pozornost na sisteme izobraževanja in usposabljanja. Pridobljena so bila spoznanja o novih možnostih za izobraževanje in usposabljanje, vključno z učenjem v različnih okoljih (tudi na spletu), sodelovanjem in avtonomijo učečih se ter povezavami med

³⁸ COM(2020) 274 final.

³⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202\(01\)&from=SL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1202(01)&from=SL)

⁴⁰ COM(2020) 624 final.

⁴¹ OECD (2020), „Are Students Ready to Thrive in an Interconnected World?“ (Ali so učenci pripravljeni na uspeh v medsebojno povezanem svetu?), PISA 2018, zvezek VI.

formalnim učenjem in širšo skupnostjo. Poleg tega je pandemija še poglobila dolgotrajno zaskrbljenost glede fizičnega, duševnega in čustvenega dobrega počutja otrok in mladih.

- (14) Posamezni centri za predšolsko vzgojo in varstvo, šole, visokošolske institucije, raziskovalne organizacije, izvajalci poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter lokalne skupnosti postajajo vse bolj dejavni v zvezi s podnebno krizo in krizo biotske raznovrstnosti. Vendar trajnostnost še ni sistemska značilnost izobraževanja in usposabljanja po vsej EU.
- (15) Številni izobraževalci nimajo podpore, strokovnega znanja in priložnosti za usposabljanje, da bi v svoje prakse poučevanja vključili okoljsko trajnostnost. Pogosto se počutijo premalo opremljene, da bi se spopadali z ekoanksioznostjo in ekopesimizmom ter pomagali učečim se pri obravnavanju podnebnih in okoljskih vprašanj na pozitiven način.
- (16) Pristopi na ravni celotne institucije k trajnostnosti, ki vključujejo vsa področja dejavnosti, še niso razširjeni. Takšni pristopi lahko vključujejo poučevanje in učenje, raziskave in inovacije, objekte in delovne postopke, v njih pa bi morali sodelovati učeči se, osebe, starši ter lokalne in širše skupnosti.
- (17) Nadalje je treba preučiti možnosti in priložnosti za dopolnitev in okrepitev drugih izobraževalnih agend. Poučevanje in učenje za okoljsko trajnostnost lahko v celoti podpreta politike in programe za dobro počutje in vključevanje, globalno solidarnost, učenje, osredotočeno na učeče se, raziskave in inovacije ter digitalno preobrazbo.
- (18) Razsežnost izobraževanja in usposabljanja ni sistematično vključena v druge politike, povezane z zelenim prehodom in trajnostnostjo. Vključevanje izobraževanja v te politike lahko podpre njihovo izvajanje, poveže različne sektorje družbe in gospodarstvo ter v izobraževanje učinkovito vključi trajnostnost.
- (19) To priporočilo v celoti spoštuje načeli subsidiarnosti in sorazmernosti –

DRŽAVAM ČLANICAM PRIPOROČA, NAJ:

- (1) nujno okrepijo prizadevanja v podporo sistemom izobraževanja in usposabljanja za ukrepanje v smeri zelenega prehoda, da bodo imeli učeči se vseh starosti in iz vseh okolij dostop do visokokakovostnega in vključujočega izobraževanja in usposabljanja o podnebnih spremembah, biotski raznovrstnosti in trajnostnosti;
- (2) uvedejo učenje za okoljsko trajnostnost kot prednostno področje v politikah in programih izobraževanja in usposabljanja, da bi podprle in omogočile sektorju, da prispeva k zelenemu prehodu; razvijejo celovit in sodelovalni pristop k učenju za okoljsko trajnostnost, ki bo vključeval vse organe, organizacije in akterje v sistemu izobraževanja in usposabljanja;
- (3) zagotovijo vrsto priložnosti za učenje v različnih okoljih od predšolske vzgoje do izobraževanja odraslih, da se lahko vsi posamezniki pripravijo na zeleni prehod in k njemu dejavno prispevajo ter sprejmejo ukrepe za okoljsko trajnostno, krožno in podnebno nevtralno gospodarstvo ter pravično družbo;
- (4) razmislijo o naslednjih ukrepih na sistemski ravni:
 - (a) popolna uskladitev strategij in načrtov na področju izobraževanja in usposabljanja z okoljsko trajnostnostjo, vključno s tistimi, ki se nanašajo na učne načrte in ocenjevanje, pedagoške pristope in strokovni razvoj izobraževalcev; podpora izvajanju nacionalnih in drugih strategij in politik,

tudi o povezanih konceptih, kot je izobraževanje za trajnostni razvoj, z akcijskimi načrti in mehanizmi za nadaljnje ukrepanje in spremljanje;

- (b) naložbe v zeleno in trajnostno opremo, vire in infrastrukturo (stavbe, zemljišča in tehnologijo) za učenje, druženje in rekreacijo, da se zagotovijo zdrava in odporna učna okolja;
 - (c) ozaveščanje o koristih in priložnostih učenja za okoljsko trajnostnost ter podpora institucijam za izobraževanje in usposabljanje, da bi vprašanja podnebnih sprememb, biotske raznovrstnosti in trajnostnosti postala pomembna v vsakdanjem življenju učečih se;
 - (d) smiselna in usklajena vključitev učencev, dijakov, študentov in vseh drugih učečih se, da bi se predlagali in oblikovali pristopi k temu, kaj, kako in kje se bodo ti učili o okoljski trajnostnosti in zanjo; spodbujanje uravnotežene zastopanosti spolov učečih se iz vseh okolij;
 - (e) razvoj celovitih okvirov učnih načrtov, ki bodo omogočili čas in prostor za poglobljeno učenje za okoljsko trajnostnost, da bodo lahko učeči se že od zgodnjega otroštva razvili kompetence na področju trajnostnosti. Z medgeneracijskim učenjem ter lokalnimi primeri, težavami in odzivi lahko učni načrti postanejo za učence ustrežnejši, saj se tako dokaže, da so podnebne spremembe, biotska raznovrstnost in trajnostnost lokalne in razlog za ukrepanje;
 - (f) podpora sodelovanju in mreženju na temo trajnostnosti in biotske raznovrstnosti, ki na primer vključujeta lokalne organe, predstavnike mladih, centre za okoljsko izobraževanje, gozdove, parke, kmetije, muzeje, knjižnice, nevladne organizacije, raziskovalne in potrošniške organizacije ter podjetja;
 - (g) podpora širjenju dobrih praks in naložbe v pedagoške raziskave o učenju za okoljsko trajnostnost na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja;
- (5) podprejo učeče se tako, da razmislijo o naslednjih ukrepih:
- (a) zagotavljanje priložnosti učečim se, že od predšolskega obdobja, za razumevanje in spoštovanje naravnega sveta in njegove biotske raznovrstnosti ter ukvarjanje z njim, spodbujanje radovednosti in čudenja ter učenje posamičnega in skupnega ukrepanja za trajnostnost;
 - (b) krepitev, tudi s finančno podporo, visokokakovostnega vseživljenjskega učenja za okoljsko trajnostnost, vključno s praksami, vajeništvom, prostovoljstvom, obšolskimi dejavnostmi in drugimi oblikami neformalnega in priložnostnega učenja; prepoznavanje in nagrajevanje državljskega udejstvovanja na področju okoljske trajnostnosti;
 - (c) omogočanje učnih metod in pristopov, ki temeljijo na sodelovanju in izkušnjah ter ustrezajo lokalnim okoliščinam in tradicijam. To vključuje zagotavljanje praktičnih priložnosti učečim se za opazovanje narave in skrb zanjo, varčevanje z viri, popravila, ponovno uporabo in recikliranje, s čimer se jim pomaga, da bodo razumeli pomen trajnostnega načina življenja in krožnega gospodarstva;
 - (d) zagotavljanje točnih in dostopnih informacij o podnebni krizi in krizi biotske raznovrstnosti ter njunih vzrokih, razvoj znanja in spretnosti za reševanje težav in sodelovanje, spodbujanje kritičnega mišljenja in medijske pismenosti ter podpora pozitivnim ukrepom, vključno s prostovoljstvom, da bi se učeči se

soočili s strahom in nemočjo, ki bi ju lahko doživeli v času planetarne krize, ter ju zmanjšali;

- (6) podprejo izobraževalce pri spodbujanju učenja za okoljsko trajnostnost z upoštevanjem naslednjih ukrepov:
- (a) priznanje, da so vsi izobraževalci, ne glede na njihovo stroko ali izobraževalni sektor, izobraževalci za trajnostnost, ki morajo podpirati svoje učeče se pri pripravi na zeleni prehod; posvetovanje z izobraževalci o pripravi učnih načrtov in drugih reformah izobraževanja, povezanih z okoljsko trajnostnostjo, in o zasnovi ustreznega strokovnega razvoja ter vključitev izobraževalcev v te dejavnosti;
 - (b) vključitev okoljske trajnostnosti v vse programe začetnega izobraževanja učiteljev; programi stalnega strokovnega razvoja ter poklicni standardi in okviri za učitelje, da bi se podprl razvoj kompetenc izobraževalcev na področju trajnostnosti;
 - (c) ustvarjanje priložnosti in spodbud za izobraževalce, da bi sodelovali v programih strokovnega razvoja, povezanih s trajnostnostjo, na primer z njihovim povezovanjem s poklicnim napredovanjem in razvojem ter ustvarjanjem vlog za izobraževalce, kot je koordinator za trajnostnost;
 - (d) podpora izobraževalcem, tudi z zagotavljanjem potrebnega časa in prostora, da bodo sprejeli pedagoške pristope, ki izboljšujejo učenje o okoljski trajnostnosti, in da bodo k izobraževanju o trajnostnosti pristopili interdisciplinarno ter razvili socialno-čustvene vidike učenja za okoljsko trajnostnost, tako da bodo lahko vsi učeči se postali nosilci sprememb in se naučili posamičnega in skupnega ukrepanja za bolj trajnosten svet;
 - (e) spodbujanje in omogočanje preobrazbenega in interdisciplinarnega poučevanja in učenja z uporabo tradicionalnih in inovativnih učnih pristopov, vključno s praktičnim učenjem, pristopom STEAM⁴², hekatoni in igrifikacijo;
 - (f) razvoj in razširjanje virov za podporo izobraževalcem, vključno v zvezi z ocenjevanjem; podpora izobraževalcem pri uporabi tradicionalnih in novih orodij in gradiv za poučevanje okoljske trajnostnosti v različnih notranjih in zunanjih ter digitalnih in nedigitalnih okoljih; zagotavljanje dostopa do strokovnih središč, vključno s središči za okoljsko izobraževanje;
 - (g) spodbujanje raziskovalne in inovacijske skupnosti k sodelovanju s ponudniki formalnega, neformalnega in priložnostnega izobraževanja za podporo izobraževalcem na področju okoljske trajnostnosti; podpora pedagoškemu osebju za sodelovanje v raziskovalnih projektih in raziskavah, povezanih z izrednimi podnebnimi razmerami, okoljsko krizo in trajnostnostjo;
- (7) podprejo institucije za izobraževanje in usposabljanje za učinkovito vključevanje okoljske trajnostnosti v vse njihove dejavnosti in delovne postopke z upoštevanjem naslednjih ukrepov:
- (a) spodbujanje in omogočanje učinkovitih pristopov na ravni celotne institucije k trajnostnosti, ki vključujejo poučevanje in učenje, vizijo, načrtovanje in upravljanje, aktivno udeležbo učečih se in osebja, upravljanje stavb in virov,

⁴² Pristop STEAM (naravoslovje, tehnologija, inženirstvo, umetnost in matematika) zajema ustvarjalni potencial za povezovanje izobraževanja na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike z umetnostjo, humanistiko in družboslovjem.

partnerstva z lokalnimi in širšimi skupnostmi ter raziskave in inovacije; podpora vodstvenim delavcem pri obvladovanju organizacijskih sprememb z namenskim strokovnim razvojem in smernicami za njihove vloge;

- (b) podpora institucijam za izobraževanje in usposabljanje pri oblikovanju, spremljanju in ocenjevanju njihovih strategij trajnosti in/ali vključitvi trajnosti v obstoječe procese in ukrepe (npr. razvojne načrte šol, izjave o poslanstvu in strategije v visokošolskem izobraževanju); priznanje, da je to dolgoročen proces, ki zahteva majhne merljive korake, ki se stalno spremljajo in vrednotijo, vključno s samoevalvacijo institucije;
 - (c) spodbujanje in podpiranje šol, visokošolskih institucij, ponudnikov poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter drugih ponudnikov izobraževanja, da sodelujejo v programih ekocertifikacije, ki lahko prinesejo okoljske, izobraževalne in ekonomske koristi; zagotavljanje podpornih struktur za takšne sheme, npr. agencij ali organov, ki podpirajo pristope na ravni celotne institucije, mentorstva in mreženja, predlog in smernic ter finančne podpore;
 - (d) osredotočenje dela notranjih in/ali zunanjih pregledov in mehanizmov za zagotavljanje kakovosti organizacij za izobraževanje in usposabljanje na trajnostnost; nagrajevanje visokošolskih institucij za učinkovito ukvarjanje s trajnostnostjo prek okvirov financiranja na podlagi rezultatov;
 - (e) nadaljnje vključevanje okoljske trajnosti v programe, učne načrte in module na različnih področjih, kot so poslovne študije, družbene vede, arhitektura in inženirstvo, načrtovanje in upravljanje rabe zemljišč; uporaba virov in materialov, ki so jih razvile okoljske in izobraževalne nevladne organizacije ter drugi ustrezni organi;
 - (f) podpora visokošolskim institucijam in institucijam za poklicno izobraževanje in usposabljanje pri razvoju majhnih in prilagojenih učnih tečajev o okoljski trajnosti, ki vodijo do mikrokvalifikacij, da bi poglobili, razširili in posodobili strokovne kompetence;
 - (g) podpora partnerstvom s podjetji, kmetijami, zavodi s področja umetnosti, kulturne dediščine in športa, raziskovalnimi inštituti, industrijo izobraževalnih virov (vključno s tehnologijo, založništvom in drugo opremo za učne načrte) in raziskavami v izobraževanju; razvoj obšolskih, poletnih in drugih programov ob zagotavljanju podpore za prakse, na primer v laboratorijih, podjetjih, raziskovalnih institucijah in nevladnih organizacijah;
- (8) mobilizirajo nacionalna sredstva in sredstva EU za naložbe v infrastrukturo, usposabljanje, orodja in vire za povečanje odpornosti izobraževanja in usposabljanja za zeleni prehod in njune pripravljenosti nanj, zlasti sredstva programa Erasmus+, mehanizma za okrevanje in odpornost, evropske solidarnostne enote, Evropskega socialnega sklada plus, Evropskega sklada za regionalni razvoj, Instrumenta za tehnično podporo, programa za digitalno Evropo ter programov Obzorje Evropa in InvestEU;
- (9) vlagajo v spremljanje, raziskave in ocenjevanje izzivov politike in vpliva teh pobud, da bi se oprle na pridobljene izkušnje in prispevale k oblikovanju politik, vključno s podpiranjem razvoja skupnih kazalnikov okoljske trajnosti v izobraževanju in ciljev na tem področju;

POZIVA KOMISIJO, NAJ:

1. spodbuja sodelovanje in vzajemno učenje med državami članicami in deležniki na področju učenja za okoljsko trajnost s:
 - 1.1. strateškim okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030)⁴³, v katerem je izobraževanje za zeleni prehod ključno prednostno področje;
 - 1.2. razširjanjem in spodbujanjem uporabe, možnosti za spodbujanje, podporo in omogočanje izobraževanja in usposabljanja za okoljsko trajnostnost v okviru programov financiranja EU, kot so Erasmus+, evropska solidarnostna enota, LIFE, Evropski socialni sklad, Obzorje Evropa, ukrepi Marie Skłodowske-Curie in Instrument za tehnično podporo;
 - 1.3. izmenjavo dobrih praks iz izmenjav osebja, projektov in mrež Erasmus+, tudi v okviru pobude Evropske univerze, spletne skupnosti eTwinning, centrov poklicne odličnosti, ukrepov Marie Skłodowske-Curie in Evropskega inštituta za inovacije in tehnologijo;
 - 1.4. opredelitvijo, beleženjem in izmenjavo primerov dobre prakse, tudi prek obstoječih spletnih platform⁴⁴, ter podporo mreženju nacionalnih in drugih organizacij, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in okoljsko trajnostnostjo v formalnem in neformalnem izobraževanju in usposabljanju;
 - 1.5. vključevanjem mladih v izvajanje priporočila, zlasti v okviru evropskega leta mladih 2022 in mladinskega dialoga EU, da se zagotovi popolno upoštevanje mnenj, stališč in potreb mladih in mladinskih organizacij;
 - 1.6. ustvarjanjem sinergij z izobraževalno koalicijo za podnebje in novim evropskim Bauhausom;
2. v sodelovanju z državami članicami razvija in izmenjuje vire, gradiva in raziskave o učenju za okoljsko trajnostnost, vključno z novim evropskim kompetenčnim okvirom na področju trajnostnosti;
3. podpira izobraževalce pri poučevanju za okoljsko trajnost z:
 - 3.1. zagotavljanjem virov in podpornega gradiva na prihodnji evropski platformi za šolsko izobraževanje, EPAL in evropskem mladinskem portalu;
 - 3.2. priznavanjem izjemnih prizadevanj pri poučevanju in učenju za okoljsko trajnostnost prek sistemov EU za podeljevanje nagrad, vključno z evropsko nagrado za inovativno poučevanje, nagrado eTwinning in evropskimi nagradami za poklicne spretnosti;
4. spremlja razvoj zelenih spretnosti med visokošolskimi diplomanti in diplomanti poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter raziskovalci na začetku poklicne poti, na primer z njihovo vključitvijo v evropsko pobudo za spremljanje diplomantov;
5. spremlja napredek na področju izobraževanja za okoljsko trajnost v okviru poročil o evropskem izobraževalnem prostoru in evropskem zelenem dogovoru;
6. okrepi sodelovanje z obstoječimi mednarodnimi organizacijami, zlasti Unescom in drugimi organi ZN, da bi spodbudila pristop k izobraževanju in usposabljanju za

⁴³ Resolucija Sveta 2021/C 66/01.

⁴⁴ To bi lahko vključevalo prihajajočo evropsko platformo za šolsko izobraževanje, kotiček za učenje, platformo Znanost je čudovita!, evropski mladinski portal, elektronsko platformo za izobraževanje odraslih v Evropi (EPAL), skupnost za znanstveno izobraževanje v Evropi SCIENTIX, evropsko koalicijo za vajištva ter pakt za znanja in spretnosti.

okoljsko trajnostnost z oblikovalci politik, strokovnimi delavci in deležniki v državah članicah, ki vključuje enakost, vključevanje in pravičnost, v skladu z evropskim zelenim dogovorom in cilji trajnostnega razvoja;

7. še naprej krepi zeleno razsežnost programa Erasmus+ in evropske solidarnostne enote, in sicer z zeleno mobilnostjo, zelenimi praksami pri projektih in močnim poudarkom na okoljski trajnostnosti pri sodelovanju med različnimi deležniki na področju izobraževanja, usposabljanja in mladine.

V Bruslju,

*Za Svet
predsednik*